

Esileedi Evelin Ilves läheb K

Evelin Ilves astub **uuele võitlusväljale**. Seal, muide, ei jää puutumata lapsed. Küsimus on selles, kes väljub võitjana.

TEKST **PRITT PULLERITS**
ILLUSTRATSIOON **EERO BAENDÖK**
FOTOD **MIKKEL MARIPUU, LIIS TREIMANN, ETV**

Kas olete kuulnud, kuidas riigi esileedi Evelin Ilves toidupoes tütrekesele elu õppetunde jagab? Eriti maiustuste leti ees, kui lapsel magusaisu peale tuleb ja ta käe millegi sellise järele sirutab, mida ema kasulikuks ei pea. Siis ta räägibki lapsele nii:

«See on kummaliste inimeste toodetud kräpp. Kui sa selle võtad, viid oma raha neile. Kas sa tahad, et keegi, kes teeb mürgikokteile, saab rikkaks? Ei taha? Siis ära võta seda.»

Päev enne äralendu abikaasaga New Yorki tunnistas presidendiproua Tallinnas Vene tänava šokolaadikohvikus, et just säärane on tema kodune võõrutustaktika magusast, mis on täis topitud kahjulikke aineid. Ikka Eestis valitsevast kodumaisest, Kalevi toodetud magusast, kus – ärge nüüd selle öudse sõna peale lehte käest virutage! – liuravad transrasvhapped.

Neist südant ja veresoonekonda ohustavaist rasvadest, mida leidub paljudes paljudes Kalevi kommides (ja tema konkurentide toodetes ka), on saanud liikuva eluviisi ja tervisliku tootumise eest võitleva Evelin Ilvese rünnakute uus märklaud. Ta lükkas ärasõidueelsel päeval telefonitsi eksrompt edasi mitu asjatoimetust, et kaardistada Arteri lugejale uus võitlusväli, kuhu ta on otsustanud astuda. Kusjuures avapaugud alanud sõjakäigus oli ta seks ajaks juba teele läkitanud: usutluses Soome ajakirjale Seura ja tuleval nädalal ekraanile jõudvas lastesaates «Saame kokku Tomi juures».

Aga siin tõuseb valus küsimus: kui kõik kanalid pasundavad, et eelistage eestimaist, siis mis signaali saadab see, kui esileedi, kes peaks olema ka esipatrioot, astub vastu Kaleville, ühele Eesti armastatumale ettevõttele?

«Minu signaal on see, et ma ei osta kõiki nende tooteid,» lausub Ilves. Ta ostab vaid valikšokolaadi (eksklusivne käsitöö, kilo hind algab 420 kroonist).

KALEV KAHTLUSTAB NALJATEGEMIST

Kui presidendiproua kriitika Kalevi juhtide kõrvu jõuab, mõtlevad need esialgu jahmatusest, et äkki on tegu naljaga. Hiljem saadab kommivabriku turundus- ja müügidirektor Monika Heinrand vastuse, mis algab sõnadega: «Tema avaldust on väga kurb kuulda. Ilmselt on Eesti esimene riik maailmas, kus esileedi kasutab oma positsiooni avalikuks rünnakuks ühe populaarsema kaubamärgi vastu.»

Aga veel enne, kui Kalevi ametliku seisukoha esineb, jõuab selle peatehnoloog Eha Paroll Ilvese kriitika peale – et kommides sisaldub kahjulikke transrasvu, mille eesmärk on hinda alla tuua; et transrasvade pakendile märkimise kohta puuduvad Eestis reeglid; et lapsi peaks transrasvade eest eriti hoolega hoidma – telefonitsi tunnustada: «Põhimõte on õige.» Ja samuti lisada: «Teema on aktuaalne.»

Kui transrasvhapped on nii hullud, et koguni Evelin Ilvese sõtta sunnivad, siis peaks ju näiteks populaarne kirjamees Andrus Kivirähk tervisega püsti hädas olema. Tema ema Ingrid, kes mängis Tipi ja Täpi menukas lastelavastuses

Tasub teada

Mis on transrasvad?

Transrasvad tekivad tahkeks muudetud taimsetes rasvades.

Tahkestamise ehk hüdrogeenimise käigus kaotavad ka tervislikud taimeraskvad oma head omadused.

Sellised tahkestatud rasvad võivad sisaldada kuni 40 protsenti transrasvhappeid, mis on tervisele ohtlikumad kui searasv või muud loomsed rasvad – need mõjutavad vere kolesteroolitaset ning võivad viia südame- ja veresoonehaiguste tekkeni.

Tippi – mäletate: «Täna sööme komme, homme sööme komme, komme sööme ülehommene!», on rääkinud, et poeg oli väiksena kohutavalt tšiltsa isuga ja elas peamiselt kommidest.

«Nii ta oli,» tunnustab Kivirähk. «Kõik lapsed söid nii palju, kui jaksasid.» Tema sõi enda arvestuse järgi paarsada grammi päevas, peamiselt «Kasekest» ja batoonikesi. «Ja siiani söön,» lisab ta.

On tal seetõttu terviseiga probleeme? Ei, vastab Kivirähk, probleem on ainult see, et lapsed ei suuda komme enam paberist lahti teha.

Kivirähk, teadagi, võtab asja huumoriga. Aga need, kes uuel rindejoonel vastakuti seisavad, võitlevad vaat et elu ja surma peale.

Evelin Ilvese, hariduselt arsti võttlused said alguse sellest, kui ta hakkas jäätiste ja kommide pabereid uurima. «Vaatasin öudusega, mis seal sees on,» lausub ta. Siis imestas, et jälgime küll hoolega, mis kütust autosse valame, aga ei huvitu, mida endale suust sisse ajame. Siis vestles välisvisiitidel toitumisspetsidega ning hakkas

üha rohkem märkama, kuidas laste rasvumine on vale toitumise tõttu Lääne-Euroopas üha ilmselaks saanud. Mis lubab tal järeldada: «Toiduainetetööstus toodab keemilist kräppi.» (Selle välja öelnud, ehmu Ilves korra, et teeb nii otsekoheselt avaldusi, ent kogub end hetkega.)

PIIRIDETA MÄNGUMAA

Teema on Ilvesele sedavõrd erutav, et seitse minutit enne südaööd saadab ta e-kirja, kus peab tõe huvides vajalikuks märkida: «Maiustused üksi pole transrasvadega odavaks ja ebatervislikuks tehtud. Need sisaldavad enamikus tööstuslikes pagaritoodetes ja paljudes valmistoitudes. Miks maiustuste teema on oluline, on see, et neid ihaldavad lapsed, ja laste tervisele ning örnale arenevale organismile on nad ka mitu korda kahjulikumad kui täiskasvanuile.»

Loomulikult ei saa Kalev jätta vastulööki andmata. Sealne PR-üksus vahendab turundusjuht Heinranna sõnu nii: «Teeb väga murelikuks, et ajal, mil kodumaine toiduainetööstus peab võit-

Kaleviga kommisõtta

Kas Kalev võitleb kahjulike rasvadega?

MONIKA HEINRAND

KALEVI TURUNDUS- JA MÜÜGIDIREKTOR «Kahjuks tundub, et proua Evelin Ilves tormab suure hooga nõu- lahendustest sisse. Kogu tema poolt «avastatud» hüdrogeenitud tal- merasva ja ka muude ainete sisaldus malustustes on toodete pakenditel korrektselt välja toodud. Tõu- tame igapäevaselt toodete arendamise ja paremaks

muutmise nimel. Meie uuemates toodetes, näiteks Kalevi pralinee-sarja tooted, on juba kasutusel ainult uue põlvkonna toidurasvad. Vanemates, valdavalt nõukogudeaegsete retseptide alusel valmivates kompekkides, on veel kasutusel transrasvu sisal- davad eelmise põlvkonna toidurasvu. Nende osakaal kommi koostises on väga väike - keskmiselt umbes 0,1 grammi. Samas näeb ettevõtte tootearendus- programm ette ülemineku nõudisagestele rasva- dele ka nendes toodetes. Kalev ei ole Eesti magusa- turul ilmselt ainuke ettevõtte, kelle mõningatest ret- septidest veel transrasvu leida võib.»

lust töökohtade säilitamise ja ellujäämise nimel, saadab proua Ilves tarbijatele selliseid eksita- vaid sõnumeid. Jõulud on kohe ukse ees ja kõik toiduainetööstusettevõtted on ametis oma jõu- lutoodete ettevalmistamisega. Seda silmas pi- dades oleks väga tore saada nimekirja toodetest, mida võib toota ja mida võib osta ning kas nen- de seas ka Eesti tooteid leidub.»

Kalev saab selle, mida ta palub. Ilves ongi kokku pannud nimekirja kommidest, mis mär- gistuse järgi sisaldavad transrasvu, alates «Kaeurist» ja lõpetades «Pilvekesega». Ja kü- sib: «Kas te imestate nüüd, miks neid paljudes- arenenud riikidesse eksportida ei saa?»

Kalev vastab, et transrasvu ei ole nende šo- kolaaditahvlites (v.a küpsisetükkidega šoko- laad), pralinee-sarja kommides, kummikom- mides ega karamellides. Ja lisab: «Transrasva- de osakaal mõnedes toodetes võib olla imeväi- ke, 0,02 grammi, kuid pakendimärgistusest se- da tarbija kahjuks välja lugeda ei saa.»

Kalevi pressiesindaja Ruth Roht selgitab, et tegelikult võib kõiki Kalevi tooteid müüa kogu Euroopa Liidus. «Seal kehtib kõigile ühtne toi- duohutuse regulatsioon,» nendib Roht.

Tõsi, kohustust esitada toidu märgistusel transrasvade sisaldus pole terves eurolii- dus. Kusjuures pole ka loota, et see kohustus tekiks, sest töö, mis kulub riskianalüüside te- gemiseks ja piirnormide kehtestamiseks, oleks suurem kui sellest saadav kasu tervisele.

Koduperenaine Kadi Tarand, eurosaadik Indrek Tarandi abikaasa, pole igatahes märga- nud, et Kalevi kommid nende kolmele lapsele paha oleks teinud. Pere lemmikud on batoonik- esed ja «Draakoni» kommid. Isa Indrek on Brüsselist toonud ka välismaa tunnustatud meistrite maiuseid, aga laste eelistus on ikka- gi kodumaiste kommid kasuks kaldunud. «Kasvavale organismile on magus mingil mää- ral vajalik,» kõlab Kadi Tarandi arvamus.

Igatahes oleks see äärmusradikaalne ja mõtlematu samm, kui transrasvade pärast puhkenud kommisõjas läheks keegi Kalevi

komme prügi konteinerisse kallama. Sest need rasvad, erinevalt rahva seas levivaist legendi- dest, ei kogune organismi samamoodi nagu kahjulikud raskemetallid, kinnitab Tallinna Tehnikaülikooli toiduainete instituudi direktor professor Raivo Vokk.

ELU PEREMEHED

Enamgi veel, Vokk manitseb transrasvade deemoniks kuulutamise eest: «Võime ükskõik mis komponendi toidust välja tirida ja öelda, et see on halb. Aga tähtis on, kui palju me seda sööme.» Ja kommides, väidab ta, «ei saa trans- rasvadeid ropp-palju olla.»

Riiklike toitumissoovituste järgi ei tohi need anda päevasest toiduenergiast rohkem kui kümnendiku. Mis tähendab, et transrasvu si- saldavaid komme tuleks vitsutada Tipi-Täpi soovitusel järgi, kahe suupoolega ja vahetpida- mata, enne kui need ohtlikuks muutuvad.

Vaevalt ükski arukas inimene üksnes trans- rasvadega kommidest toitub. Nii märgibki Vokk: «See on päris ebaadekvaatne, kui ütlem- e, et ei tohiks kommi süüa.»

Kas Evelin Ilves tahab lastelt tõesti kommid ära võtta?

«Midagi ei võeta ära,» kinnitab ta. Tema võitluse eesmärk on lapsevanemaid harida, et maiustustes leidub kahjulikke aineid, ja anda neile sedasi võimalus kommid või šokolaad ost- mata jätta. Ehk nagu ta ütleb: muuta igaüks ise oma elu peremehes, mitte et selle üle otsus- taksid tootjad ja kaupmehed, reklaami- ja müü- gijuhid.

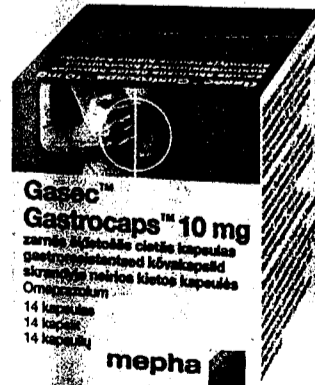
Evelin Ilves on ennast maiusetootjate löa ot- sast lahti rebunud sel moel, et küpsetat perele magusad palad oma kätega. Igal nädalavahe- tusel teeb ta kooki, mõnikord kaks. «President sööb ka hea meiega kooki,» sõnab ta.

Evelin Ilves on proovinud isegi šokolaadi- komme teha. Seni pole need veel välja tulnud. Aga ta lubab, et üritab edasi. Vähemasti saab ta olla kindel, et teab, mida sinna sisse pa- neb. la!

Haige olla on liiga kallis? Võta lahendus!

Gasec™ (omeprasool) – leevendab mao ülihappesusega seotud vaevusi nagu kõrvetised, ülakõhuvalu

Nüüd 30% odavam kõigis apteekides

Leia toode

APTEEK
Tervise Asjatundja

Enne ravisõu algamist on ravimiga. Enne tarvitamist lugage tähelepanu allikult pakendil olevat infolehte. Kaebuste püsivuse korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pöörage nõu arsti või apteekriga.

The innovative Swiss pharmaceutical company

mepha